

Практичні задачі

1. Право на доступ до правосуддя

1. Судовий збір і право на суд

Громадянин подав позов про відшкодування шкоди до органу влади. Суд відмовив у відкритті провадження через несплату судового збору, розмір якого перевищував місячний дохід позивача.

— Чи є відмова суду порушенням права на доступ до правосуддя? (ст. 55 Конституції України, ст. 6 Конвенції, справа *Kreuz v. Poland*).

2. Відсутність адвоката

Жінка прагне подати позов про розірвання шлюбу, але через складність процедури та відсутність коштів на адвоката фактично позбавлена цієї можливості.

— Які гарантії має забезпечити держава? (ст. 59 Конституції України, ст. 6 Конвенції, справа *Airey v. Ireland*).

3. Виконання судового рішення

Суд визнав незаконним рішення селищної ради, однак органи влади понад 2 роки не виконують рішення.

— Чи можна говорити про порушення права на суд? (ст. 129 Конституції, справа *Hornsby v. Greece*).

4. Розумні строки

Судовий розгляд кримінальної справи триває понад 7 років.

— Чи є це порушенням права на доступ до правосуддя? (ст. 6 Конвенції, справи *Kudla v. Poland*, *Scordino v. Italy*).

5. Відеоконференція у воєнний час

Суд відмовив у проведенні засідання в режимі відеоконференції під час воєнного стану, що унеможливило участь обвинуваченого.

— Чи порушене право на справедливий суд? (ст. 6 Конвенції, практика КСУ).

2. Презумпція невинуватості

6. Заява міністра

Міністр внутрішніх справ на брифінгу назвав затриманого «очевидним хабарником», ще до розгляду справи судом.

— Чи відповідає це принципу презумпції невинуватості? (ст. 62 Конституції, справа *Allenet de Ribemont v. France*).

7. Медіа і кримінальна справа

Газета вийшла з заголовком: «Злочинець викрав мільйони», хоча вироку ще не було.

— Чи можна говорити про порушення презумпції невинуватості? (ст. 62 Конституції, справа *Minelli v. Switzerland*).

8. Формулювання в ухвалі суду

Суддя у рішенні про продовження арешту написав: «Оскільки обвинувачений вчинив злочин, то арешт необхідно подовжити».

— Чи допустиме таке формулювання? (ст. 62 Конституції, справа *Nešťák v. Slovakia*).

9. Публічні заяви прокурора

Прокурор у телеєфірі заявив, що «обвинувачений визнав свою вину», хоча процес лише розпочався.

— Чи є це порушенням? (ст. 17 КПК України, справа *Daktaras v. Lithuania*).

10. Відмова у презумпції

У кримінальному процесі суд вимагає, щоб обвинувачений довів свою невинуватість.

— Чи відповідає це принципу презумпції невинуватості? (ст. 62 Конституції, рішення КСУ від 2019 р. щодо незаконного збагачення).

3. Рівність сторін і незалежність суду

11. Свідки тільки однієї сторони

Суд дозволив прокурору допитати свідків, але відмовив захисту у допиті своїх свідків.

— Чи дотримано принцип рівності сторін? (ст. 22 КПК України, справа *Dombo Beheer v. Netherlands*).

12. Суддя і конфлікт ролей

Суддя розглядав справу, у якій раніше виконував функції слідчого.

— Чи можна вважати його неупередженим? (справа *De Cubber v. Belgium*).

13. Колишній прокурор як суддя

Суддя, який розглядає кримінальну справу, раніше працював прокурором у цьому ж регіоні та займався схожими провадженнями.

— Чи може виникати сумнів у його безсторонності? (справа *Piersack v. Belgium*).